

Το Μέλλον της Βιβλιοθήκης

Seth Godin

Τίτλος πρωτοτύπου: *The future of the library*

(http://sethgodin.typepad.com/seths_blog/2011/05/the-future-of-the-library.html)

Μετάφραση: **Βασίλης Τσιμπούκης**, Κέντρο Πληροφόρησης, Πρεσβεία ΗΠΑ, Αθήνα

Ποιός είναι ο ρόλος μιας δημόσιας/δημοτικής βιβλιοθήκης;

Πρώτον, πώς φτάσαμε εδώ:

Πριν τον Γουτεμβέργιο, ένα βιβλίο κόστιζε περίπου όσο ένα μικρό σπίτι. Ως αποτέλεσμα, μόνο οι βασιλιάδες και οι επίσκοποι είχαν την οικονομική δυνατότητα να αγοράσουν και να κατέχουν ένα βιβλίο.

Αυτό, φυσικά, οδήγησε στη ιδέα βιβλίων που τα μοιράζονταν και σε βιβλιοθήκες όπου λόγιοι (όλοι οι άλλοι ήταν πολύ απασχολημένοι στον αγώνα τους να μην πεθαίνουν από την πείνα), μπορούσαν να έρχονται και να διαβάζουν τα βιβλία που δεν είχαν στην ιδιοκτησία σας. *Η βιβλιοθήκη λοιπόν ως αποθήκη για βιβλία που αξίζει να μοιράζονται.*

Ο βιβλιοθηκονόμος εφευρέθηκε ακριβώς σε αυτή τη φάση.

Ο βιβλιοθηκονόμος δεν είναι ένας υπάλληλος ο οποίος τυχαίνει να εργάζεται σε μια βιβλιοθήκη. Ο βιβλιοθηκονόμος είναι ένας κυνηγός δεδομένων, οδηγός, μέλος της φυλής των Σέρπα* και δάσκαλος. Ο βιβλιοθηκονόμος είναι ο μεσολαβητής ανάμεσα σε μια πληθώρα δεδομένων και τον χρήστη που στερείται εκπαίδευσης αλλά διαθέτει κίνητρα.

Μετά τον Γουτεμβέργιο τα βιβλία έγιναν πολύ φθηνότερα. Όλο και περισσότεροι δημιουργούσαν τις δικές τους συλλογές. Ταυτόχρονα, ο αριθμός των τίτλων αυξήθηκε υπερβολικά όπως επίσης και η ανάγκη για βιβλιοθήκες. Παρουσιάστηκε η ανάγκη για την αποθήκευση όλων αυτών των βιβλίων και περισσότερο από ποτέ η ανάγκη για βιβλιοθηκονόμους για να βοηθούν να βρούμε αυτό ό,τι

Godin, S., «Το μέλλον της βιβλιοθήκης», *Συνεργασία*, αρ. 2 (Σεπτ. 2011)

(μτφ. από τα αγγλικά: Β. Τσιμπούκης) <http://www.goethe.de/synergasia>

χρειαζόμαστε. *Η βιβλιοθήκη γίνεται το σπίτι του βιβλιοθηκονόμου.*

Οι βιομήχανοι (ιδιαίτερα ο Άντριου Κάρνεγκι) χρηματοδότησε τη σύγχρονη αμερικανική βιβλιοθήκη. Η ιδέα ήταν ότι σε μια προ-ηλεκτρονική εποχή των μέσων ενημέρωσης, ο εργαζόμενος χρειαζόταν να ψυχαγωγείται και να είναι κάπως μορφωμένος. Να εργάζεται όλη μέρα και να γίνεται ένα πιο πολιτισμένο μέλος της κοινωνίας τη νύχτα διαβάζοντας.

Και τα παιδιά σας; Τα παιδιά σας χρειάζονται εγκυκλοπαίδειες που να μπορούν να χρησιμοποιούν και πολλά διασκεδαστικά βιβλία, με την ελπίδα να κατακτήσουν την δια βίου αγάπη για την ανάγνωση, επειδή διαβάζοντας γινόμαστε σκεπτόμενα άτομα, καλύτερα ενημερωμένοι και παραγωγικότερα μέλη της κοινωνίας των πολιτών.

Όλα αυτά ήταν μια χαρά, μέχρι τώρα.

Θέλετε να παρακολουθήσετε μια ταινία; Το δίκτυο και η αλυσίδα διανομής ταινιών, DVDs Netflix είναι ίσως η καλύτερη βιβλιοθήκη της χώρας με τους καλύτερους βιβλιοθηκονόμους. Ο υπάλληλος στα Netflix ξέρει κάθε ταινία, ξέρει τι έχετε δει και τι θα θέλατε να δείτε. Αν το στοίχημα είναι να συνδέσουμε τους θεατές με τις ταινίες, τότε το Netflix κερδίζει.

Αυτό οδηγεί σε μια άλλη αντίληψη με την οποία διαφωνούν οι περισσότεροι βιβλιοθηκονόμοι. Η Wikipedia και οι τεράστιες βάσεις δεδομένων έχουν εξαλείψει ουσιαστικά τη βιβλιοθήκη που δεν είναι πλέον η καλύτερη πηγή πληροφόρησης για όποιον κάνει μια εργασία (είτε στο δημοτικό, στο γυμνάσιο, ακόμη και στο πανεπιστήμιο). Υπάρχει καμία αμφιβολία ότι οι ηλεκτρονικές πηγές θα βελτιώνονται και θα γίνονται οικονομικότερες όπως περνούν τα χρόνια; Τα παιδιά δεν χάνουν τον χρόνο τους στη βιβλιοθήκη χρησιμοποιώντας μια απηρχαιωμένη εγκυκλοπαίδεια προκειμένου να γράψουν μιάν έκθεση σχετικά με τον Αμερικανό Πρόεδρο Φράνκλιν Ρούζβελτ. Εσείς μπορεί να το θέλετε αλλά τα παιδιά δεν θα το κάνουν εκτός αν αναγκαστούν.

Χρειάζονται ένα βιβλιοθηκονόμο περισσότερο από ποτέ (για να σκεφτεί δημιουργικούς τρόπους εξεύρεσης και χρήσης των δεδομένων). Χρειάζονται μια βιβλιοθήκη; Δεν νομίζω.

Όταν τα παιδιά πηγαίνουν στο εμπορικό κέντρο, αντί για την βιβλιοθήκη, δεν σημαίνει ότι το εμπορικό

κέντρο κέρδισε, είναι ότι έχασε η βιβλιοθήκη.

Και έπειτα πρέπει να σκεφτούμε την αύξηση πωλήσεων του Kindle. Μια ηλεκτρονική συσκευή ανάγνωσης κοστίζει περίπου 1,60 δολάρια σε τιμή αξίας δολαρίου 1962. Εύκολα χωρούν χίλια βιβλία σε μία τέτοια συσκευή. Εύκολη η αποθήκευση, η ταξινόμηση, εύκολα το δανείζεις και στον γείτονα σου να διαβάσει. Πέντε χρόνια από σήμερα, οι αναγνώστες θα είναι το ίδιο ακριβοί όσο τα ξυραφάκια της Gillette και τα ηλεκτρονικά βιβλία θα κοστίζουν λιγότερο από τις λεπίδες.

Οι βιβλιοθηκονόμοι που υποστηρίζουν και ασκούν πιέσεις για έξυπνες λύσεις δανεισμού ηλεκτρονικών βιβλίων έχουν χάσει το νόημα. Υπερασπίζονται τη βιβλιοθήκη ως αποθήκη αντί να αγωνίζονται για το μέλλον που είναι ο βιβλιοθηκονόμος ως παραγωγός, συνδεδετικός κρίκος, δάσκαλος και ιμπρεσάριος.

Στην μετα-Γουτεμβέργιο εποχή, τα βιβλία είναι τελικά άφθονα, δύσκολα να μην βρεις αυτό που ψάχνεις, διόλου φθηνά, χωρίς να υπάρχει αξία στην αποθήκευσή τους. Στην μετα-Γουτεμβέργιο εποχή, το δύσκολο είναι η γνώση και η διορατικότητα και όχι η πρόσβαση στα δεδομένα.

Η βιβλιοθήκη δεν είναι πλέον μια αποθήκη με νεκρά βιβλία. Με έναν τρόπο έγκαιρο για την οικονομία της πληροφορίας, η βιβλιοθήκη οφείλει να είναι το τοπικό, «νευραλγικό» κέντρο για πληροφορίες. (Σας παρακαλώ, μην πείτε ότι είμαι κατά του βιβλίου! Νομίζω ότι μέσα από τις πράξεις μου και τις επιλογές μου, έχω αποδείξει ακριβώς το αντίθετο. Δεν λέω ότι θέλω να εξαφανιστεί το τυπωμένο χαρτί, απλώς περιγράφω αυτό που αναπόφευκτα συμβαίνει). Όλοι αγαπάμε την εικόνα του μη προνομιούχου παιδιού που λόγω φτώχιας μελετάει το ένα βιβλίο μετά το άλλο. Τώρα όμως (τις περισσότερες φορές), τη διαφορά κάνει ο γρήγορος και έξυπνος τρόπος διαχείρισης των ηλεκτρονικών πηγών, και όχι η αναζήτηση στα ράφια.

Η βιβλιοθήκη της νέας εποχής εξακολουθεί να είναι ένας χώρος. Ένας χώρος όπου οι άνθρωποι συνευρίσκονται, συνεργάζονται και συντονίζουν τη δουλειά τους εφευρίσκοντας προγράμματα και προϊόντα για τα οποία αξίζει να εργάζονται από κοινού. Με την παρουσία ενός βιβλιοθηκονόμου ο οποίος αντιλαμβάνεται για παράδειγμα το λειτουργικό πρόγραμμα Mesh, ενός βιβλιοθηκονόμου με γνώση του περίγυρου, του ανθρώπινου δυναμικού και δυνατότητα πρόσβασης και διαχείρισης πληροφοριών.

Το νέο είδος βιβλιοθήκης είναι ένα σπίτι για βιβλιοθηκονόμους που τολμούν να καλέσουν παιδιά και

να τους μάθουν πώς να πάρουν καλύτερους βαθμούς, χωρίς να κάνουν βαρετά πράγματα. Να τους μάθουν να χρησιμοποιούν ένα ηλεκτρικό κολλητήρι ή να αποσυναρμολογούν μια συσκευή που δεν είναι εύκολο να δουλέψει κανείς με τα επιμέρους κομμάτια της. Και ακόμα να προκαλούν τα παιδιά να διδάξουν άλλα παιδιά με αγαπημένα θέματα που κατέχουν μόνο και μόνο για τη διασκέδαση ενός τέτοιου είδους διδασκαλίας. Βιβλιοθηκονόμοι σαν αυτούς αναλαμβάνουν την ευθύνη αλλά και τη ρετσινιά για οποιοδήποτε παιδί που αποφοιτά από το σχολείο χωρίς να είναι «τσακάλι» στο χειρισμό δεδομένων.

Το νέο είδος βιβλιοθήκης είναι γεμάτο με τόσους υπολογιστές που πάντα υπάρχει τουλάχιστον ένας ελεύθερος. Και οι άνθρωποι που διευθύνουν μια τέτοια βιβλιοθήκη, δεν θεωρούν τυχαίο τον συνδυασμό πρόσβασης στα δεδομένα και σύνδεσης με συνομηλίκους ως πλευρικά φώτα – αλλά το απόλυτα καίριο σημείο.

Δεν θα θέλετε να ζείτε, να εργάζεστε και να πληρώνετε φόρους σε μια πόλη που θα είχε μια τέτοια βιβλιοθήκη; Είναι σαν να συνδυάζεις τον πιο high καφέ με ένα παθιασμένη ανιχνευτή πληροφοριών; Υπάρχουν χιλιάδες πράγματα που θα μπορούσαν να γίνουν σε ένα τέτοιο μέρος συνυφασμένα με μια και μόνο κατευθυντήρια αρχή: συνδυάστε τα δεδομένα της γνώσης με ανθρώπους που ζουν στην ίδια κοινότητα με σας και δημιουργείτε αξία μέσα από αυτόν τον συνδυασμό.

Χρειαζόμαστε βιβλιοθηκονόμους περισσότερο από ποτέ άλλοτε. Αυτό που δεν χρειαζόμαστε είναι απλοί γραμματείς να διακινούν χαρτιά. Οι βιβλιοθηκονόμοι είναι πολύ σημαντικοί για να είναι μια φθίνουσα φωνή στον πολιτισμό μας. Για τον σωστό βιβλιοθηκονόμο, αυτή είναι η ευκαιρία μιας ζωής.

*ΣτΜ.: Σέρπα: Φυλή που ζει στις ορεινές περιοχές του Νεπάλ κοντά στα Ιμαλάια.